

Галина Гандзілевська
доктор психологічних наук, професор,
Національний університет «Острозька академія»,
Україна
halyna.handzilevska@oa.edu.ua

Єлизавета Тимошук
викладач, аспірант,
Національний університет «Острозька академія»,
Україна
yelyzaveta.tymoshchuk@oa.edu.ua

Halyna Handzilevska
dr. in Psychology, professor
National University of Ostroh Academy
halyna.handzilevska@oa.edu.ua
Ukraine

Elizaveta Tymoschuk
teacher, graduate student
National University of Ostroh Academy
Ukraine
yelyzaveta.tymoshchuk@oa.edu.ua

МОЖЛИВОСТІ ПСИХОДРАМИ У РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

POSSIBILITIES OF PSYCHODRAM IN IMPLEMENTATION OF COMPETENCE APPROACH IN EDUCATIONAL SPACE

Адаптація до освітніх реформ та до карантинних умов, зокрема змішаної форми навчання, вимагають й оновлення професійних компетентностей освітян. Особливою затребуваністю є розвиток умінь педагога організувати безпечне освітнє середовище, простір якого б стимулював досягнення успіху кожного його учасника. У цьому контексті актуальним є компетентнісний підхід, який згідно до праці К. Рудніцької [3]

переміщує акценти з процесу накопичення знань до творчої, практичної дії, з метою застосування власного досвіду у різних ситуаціях. Його реалізація в освітньому просторі потребує впровадження інноваційних методів, які б стимулювали інтерес, прояв індивідуальності, натомість зменшували рівень страху помилки та покарання, про що наголошує у своїх дослідженнях Л.Гуцан [2]. У такому вимірі виокремлюємо груповий метод психодрами, основою якого є рольова гра, а провідним засобом – дія. Техніки психодрами, які в першу чергу ми вивчали як ефективний психотерапевтичний інструмент діагностики та корекції життєвих сценаріїв особистості (Г.Гандзілевська, 2018), може бути адаптованим й для його використання в освітньому процесі. Так, у своїх попередніх дослідженнях нами було досліджено роль психодраматичних прийомів для стимулювання самореалізації особистості у сфері театрального мистецтва (Г.Гандзілевська, 2009), можливості застосування психодрами у навчальному процесі ЗВО під час вивчення іноземної мови (Г.Гандзілевська, Т.Ширяєва, 2011), застосування психодраматичних прийомів для оптимізації дитячої обдарованості (Г.Гандзілевська, 2012), розвиток самоцінності особистості, що переживає кризу середини життя, засобами психодрами (Г.Гандзілевська, М.Левандовська, 2013), вивчали психодраму як засіб розвитку концептуальної сфери білінгвів (Г.Гандзілевська, Т.Ширяєва, 2013), як метод навчання обдарованих дітей (Г.Гандзілевська, Т.Ширяєва, 2014) та ін. Гра, згідно до наших наукових розвідок та прихильників цього методу, настільки захоплює учасників психодраматичного процесу, що опори зникають самі собою, у результаті чого змінюються ригідні зразки поведінки, розблоковується креативність й спонтанність, що має значення у формуванні адекватних реакцій на нові ситуації (Я.Морено, Г.Лейтц, А. Айхінгер, В. Холл та ін.). Окрім того, сцена психодрами, створюючи додаткову реальність, відкриває життєвий простір, який у реальності часто обмежений, надає можливість його учасникам не лише моделювати себе в певній ситуації, а й фіксувати життєвий ресурс на перспективу [1]. Простір відповідно до досліджень Ю. Швалб [6, с.13], як взаємодія людини зі світом, сприяє усвідомленню свого місця в ньому. Використання психодраматичних технік в

освітньому просторі, зокрема монолог, дублювання, обмін ролями, техніка самопрезентації, дзеркало та ін., може дозволити його учасникам гіпербалізовано поглянути на себе очима іншого, глибше пізнати себе, що, своєю чергою, стимулює саморозвиток, розширює репертуар ролей у соціальному світі. Відповідно до драматургічно-рольового підходу соціальне життя передбачає розвиток особистості крізь призму апробації різноманітних ролей [1]. Про зв'язок ролі й вираження ідентичності, що є не віддільною від міжособистісної взаємодії, вказує й Я. Морено [5]. Своєю чергою ідентифікація, як і рефлексія, що є основними механізмами ролеграмми – основи для процесу формування, прийняття й реалізації рольового репертуару особистості [4], сприяють процесу присвоєння життєвого досвіду, що є важливим й у реалізації компетентнісного підходу в освітньому середовищі.

Таким чином, психодрама як метод навчання через дію, може бути ефективною для реалізації компетентнісного підходу в освітньому просторі у вимірі освоєння нового та присвоєння отриманого досвіду через розблокування креативності та спронтанності, розширення діапазону рольового репертуару. Перспективу подальших розвідок вбачаємо у вивченні ефективних технік психодрами для реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі початкової школи.

Література

1. Гандзілевська Г. Б. Життєві сценарії українських емігрантів (психолого-акмеологічний дискурс): монографія. Острого: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2018. 484 с.

2. Гуцан Л.А. Компетентнісний підхід у сучасній освіті. *Формування базових компетентностей у вихованців позашкільних навчальних закладів*. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: ПП «Фірма «Гранмна», 2013. С. 52 – 56.

3. Рудніцька К. Сутність понять «компетентнісний підхід», «компетентність», «компетенція», «професійна компетентність» у світлі сучасної освітньої парадигми. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Сер. Педагогіка. Соціальна робота. 2016. Вип. 1. С. 241–244.

4. Мірошник З. М. Ролеграма як засіб формування рольової структури особистості. *Проблеми сучасної психології*. 2012. Вип. 18. С. 517–526.

5. Морено Я. Л. Психодрама. Изд. 2-ое, испр. / пер. с англ. Г. Пимочкиной, Е. Рачковой. Москва : Психотерапия, 2008. 496 с.

6. Соціально-психологічні засади становлення екологічно орієнтованого способу життя особистості : монографія / Ю. М. Швалб та ін. ; за ред. Ю. М. Швалба. Київ : Педагогічна думка, 2015. 216 с.